

De største ørretene på de korteste kastene

Fluefiskere som trener kasting er gjerne opptatt av store lengder. Men i praktisk fiske kan de korteste kastene gi de beste fangstene.

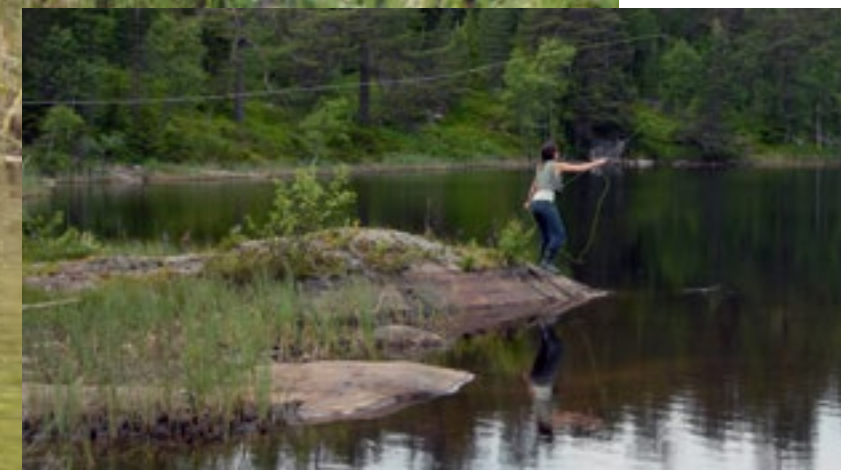
De fleste ørretvann i Sør-Norge sliter med overvann av småfallen fisk. Det gjelder også i mitt nærområde, men likevel har jeg løst fiskekort for Statens Skoger, og bestemt meg for å gi de bynære vannene en sjanse. Første mål var et tjern der en kompis hadde landet en halv-kilos ørret året før, og følgelig kunne gi håp om bøy på stanga.

Vannet ligger lett tilgjengelig i et populært turområde, og en familie hadde slått seg ned på den flate, åpne odden der det ville vært naturlig for en fluefisker å starte. Å kroke småbarn i bakslengen vil man helst unngå, så jeg måtte velge bredden ut til venstre som er åpen og oversiktig, eller gå til høyre der skogen står tett helt ned til vannkanten. Mens jeg vurderte alternativene feide et vindkast over vannspeilet, og snart ble småbølgene brutt av flere hissig plask. Tidspunkt, vær, årstid og vakform annonserte høylytt at det var maursverming på gang. Noen riktig grove plask fra den retningen gjorde at jeg valgte å krangle meg gjennom krattskogen langs den høyre bredden. Her sto vinden skrått mot land, og havarerte maur ville hope seg opp langs bredden. Slik oppfylles ett av den større >

Terje Bomann-Larsen
Tekst og test

TRANGT: Mange fluefiskere skyr slike plasser, men det er ofte her du kan finne den største fisken. Legg merke til Ingrids plassering: I skyggen ved trærne, ikke i den solfylte åpningen!

FRI BANE: Her er det god plass for baksleng og lett å kaste langt. Men det er også langt til fisken som vandrer rastløs i åpent vann.

Riktig utstyrt for trange farvann

I et fluekast er det snøret som utgjør kastevekta, men det er ikke mye å hente når det meste av klumpen ligger på snella. Klumplengde spiller med andre ord ingen rolle, men en liten fordel kan du få ved å bruke et snøre med kort fronttapering. Viktigere er det å ha rett fortom. Det er delte meninger om poly leaders, men sammenlignet med monofilament har de litt ekstra vekt og en tydeligere tapering som her kommer vel til nytte. Fra en 5 fots poly leader taperer jeg ned til en spiss på 0,15 mm. Såpass kan du trenge når du skal nekte en velvoksen ørret å stikke inn mellom røtter og greiner som gjerne ligger i vannet på slike plasser, samtidig som den er tynn nok for presentasjon av imitasjoner på krok nr. 10 – 14. Spissen bør heller ikke være særlig lang. Total fortomslengde på 11-12 fot er nok. Ofte ser en at det anbefales korte stenger for trange forhold, men det funker helst der det finnes åpninger for et «normalt» bakkast. Her vil jeg heller ha nifoterer som gjør det mulig å styre snøret over eller ut forbi busker og greiner. Jeg vil helst at den skal jobbe med kort slaglengde. «Langmyke» stenger krever mer plass, og egner seg mindre til å sette tidlig stopp for høye bakkast.

raskende stor ørret spreller i håven. Trekvart kilo er vel ikke trofévekt, men i de aller fleste vann er dette en meget pen fisk, og klart i overkant av mine forventninger her. Og det er mer i vente: Noen meter bortenfor beiter en annen ørret etter samme mønster, og den lar seg lure på samme måte. Nærmere halvannen kilo ørret på land, men neppe mer enn to-tre meter snøre pluss fortom har vært i vannet.

ENKLERE FISKE – MINDRE FISKE

Jeg driver jevnlig kastetrening, og uansett teknikk og utstyr, går det mye på å øke rekkevidden for å nå den fisken som alltid vaker en meter utenfor kastehold. Denne treningen får jeg nytte av når landskapet åpner seg og jeg har plass til å mate ut hele klumpen på WF-snøret mellom trærne. Men der landskapet flater ut, blir vannet grunnere, og ingen ørret av fangbar størrelse tør nærme seg land her i dagslys. Det er langt ut til vakende fisk, og når jeg får lagt flua i ringen, er det som regel for sent. Fiskene som jager ute i tjernet beveger seg raskere

ørretens krav til standplass: Lettest mulig tilgang på mest mulig mat. Et annet krav er en rimelig grad av trygghet, og det finner den dels under ly av overhengende greiner, men først og fremst ved at den bratte bredden gir kort vei til dypt vann.

VÆR VENN MED VINDEN

Vind er som regel ikke det en tørrfluefisker vil ha, men her er den faktisk en forutsetning for vellykket fiske – om jeg spiller på lag med den. Ørreten jeg skal fiske på går maks tre-fire meter fra bredden. Og om ikke vannspeilet hadde vært brutt opp av bølgene, ville det være nær sagt umulig å snike seg i posisjon. Men innunder en bratt, skogkledd bredd vil vinden aldri være jevn, og når den tar pause, blir vannflaten blank som et vindu. Da gjelder det å stå stille, og absolutt ikke la seg friste til å kaste på et vak tre meter unna. Så lenge jeg står urørlig, kan ørreten beite rolig foran føttene mine, men om jeg løfter armen til kast, er den vekk. Jeg må vente til en ny vindrosse knuser vinduet, og jeg har god tid.

UUNNGÅELIG: Det skal godt gjøres å ikke kroke en og annen kvist på slike plasser. Ta jobben med å løse mens vinden kruser vannflaten. Da unngår du kanskje å forstyrre fisken og har fortsatt en sjanse.

I stille vann vil fisk på næringsøk alltid flytte på seg, men her går den ikke langt. Får jeg først lagt flua ut i fiskens bane, vil det ikke ta lang tid før den blir funnet og forhåpentlig tatt. Men å legge ut flua er ikke bare enkelt når holdet er kort. Fortom pluss maksimalt to gram fluesnøre duger ikke til å spenne opp stanga, motvinden gjør det ikke enklere å strekke ut en tynn spiss som skal levere flua pent og presist. Men akkurat i det brisen tar pause, og det fortsatt er bølger på vannet, slår vinden tilbake fra fjellveggen bak meg og løfter flua de nødvendige meterne ut til riktig plass. Noen sekunder i spent forventning, og – «Plask!» Jeg har fast fisk. Utoverhengende greiner og mørkne røtter i vannet krever stram kjøring, og det tar ikke lang tid før en over-

og i større baner enn de som rotet inne ved bredden, og det synes nytteløst å la flua ligge og vente. Likevel kroker jeg – og lander – et par ørreter også i den åpne delen av tjernet, men de har det til felles at de er betydelig mindre enn de to første. Mens jeg har rundet vannet, har familien på landtur pakket og gått, så jeg kan avslutte dagen på «kremplassen» hvor jeg kan legge ut flua i nær sagt alle retninger, og det er vak innenfor kastehold. Etter hvert lykkes jeg å kroke en. Den er feit og fin, men neppe mer enn to-tre hekto tung.

TO GENERASJONER I SAMME VANN

Det går ikke mange dagene før værforholdene igjen er gunstige og jeg er på plass ved det samme vannet. >

STORFISKPLASS: Under overhengende greiner og rundt velte trær finner den større ørreten næring og ly. Akkurat her tok jeg den første på et tremeterskast.

RIKTIG TIMING: Vinden har tatt pause, men vannflaten er fortsatt riflet av småbølgene. Akkurat nå er det tid for å plassere flua på matfatet.

Nå er det ikke like mye maur å se, men til gjengjeld ganske godt med døgnfluer, så jeg knytter på en fallskjermhacklet dun, og denne gangen starter jeg der jeg sluttet sist. Det er flust med vak, og lett å nå dem med lange overhåndskast, men mønsteret er det samme som sist; fisken vandrer hurtig og er borte når flua lander. Vakene kommer heller ikke så tett at det er mulig å lese ørretens bane og være i forkant med presentasjonen. Til slutt har jeg likevel hellet med meg og kroker en trehektos, ganske lik den jeg fikk her forrige gang. Etter to dagers fiske begynner et bilde å tegne seg: Det er to «generasjoner» som dominerer. Ørreten her har ikke tilgang til brukbar gytebekk, og bestanden er avhengig av utsetting. Det skjer tydeligvis med noen års mellomrom, for de små, som er ungfisk i fin kondisjon, veier rundt en kvart kilo, mens de som er eldre altså kan tredoble den vekten. Når de vaker på maur eller høytstående døgnfluer, er det ganske lett å skille stort fra smått på vakene, og hele tida mens jeg har kastet på likt og ulikt fra den åpne odden har jeg lagt merke til en som holder på inne i ei lita bukt på den ulendte sida av vannet. Lenger ute, på begge sider av bukta, forekommer stadig spredt vaking av mindre fisk, men ørreten inne ved land flytter seg lite og markerer seg ved tydeligere plask. Selvsagt er det ingen regel som sier at ørretens vekt er omvendt proporsjonal med kastlengden, og best hadde det vært om jeg kunne nå den med et presist overhåndskast fra den åpne odden, men distansen er 40–50 meter, og uansett hvor mange timer jeg har lagt ned i kastetrening, så blir det for drøyt.

AVSTAND ER BRA

Så jeg krangler meg gjennom krattet. I vika der fisken vaker er det en bratt skråning ned mot vannet, men en åpning i skogen gjør det mulig å legge

MER FRISTENDE?: På andre sida er det åpen skog og svaberg. Lett å gå – lett å kaste med fluestang.

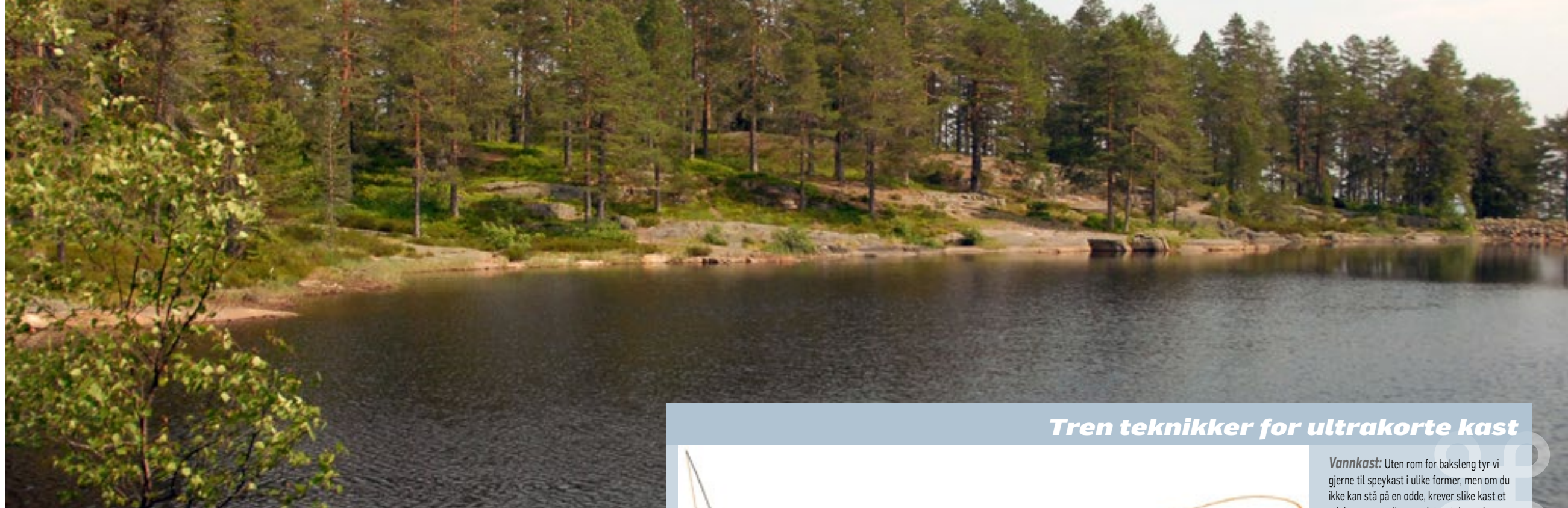
KORTREIST MIDDAG: Kanskje ikke troféfisk, men med sine 8 hekto er den en storvokst innvåner i de fleste sørnorske skogstjern.

et høyt – om enn kort – bakkast. Her kommer jeg imidlertid veldig nær fisken, og stående åpent i sola blir jeg sikkert ganske godt synlig. Jeg velger derfor å snike meg forbi og ut på den lille odden bortenfor. Her kan jeg stå kamuflert og med litt mer avstand legge bakkastet langs bredden og vinkle framkastet forsiktig ut i vika. Lengre kasthold gir noen meter ekstra snøre å jobbe med, og selv om det ikke er snakk om mer enn halve klumpen, gir det bedre kontroll og

presisjon, og flua lander der jeg vil ha den. Jeg venter ikke mange sekunder før den forsvinner i en sugende virvel og fisken er fast. Vel i håven veier jeg den til 8 hekto, og dermed den største så langt.

TENK SOM EN FISK – IKKE SOM EN KASTER

At stor fisk beiter nær land er selvsagt ingen bombe, men sjelden har jeg fått det demonstrert så tydelig. Det skyldes i høy grad vannets spesielle topografi. Mens vanskelige og lett tilgjengelige plasser i de fleste vann er mer jevnlig fordelt, er det her en bredd av tjernet som stuper bratt og tettbevokst ned, mens det i alle andre retninger er lett tilgjengelig med fluestang. Etter å ha fisket rundt hele vannet i to omganger, sitter jeg igjen med klar statistikk: Av åtte ørreter, har de tre som ble tatt ved «kronglebredden» alle vært store, mens samtlige ellers var små. Det forekom grove vak også ute i midten av tjernet, men ingen småfisk viste seg nær land ved kronglebredden. Her var oppsamlingen av byttedyr tettest, og de store ville tydeligvis ikke dele med småtasene. Som fluefiskere setter vi pris på åpent landskap, og har lett for å søke plasser med plass for baksleng, men prøver vi å se verden fra fiskens synsvinkel, vil vi nok ofte velge et annet jaktterreng.

Tren teknikker for ultrakorte kast

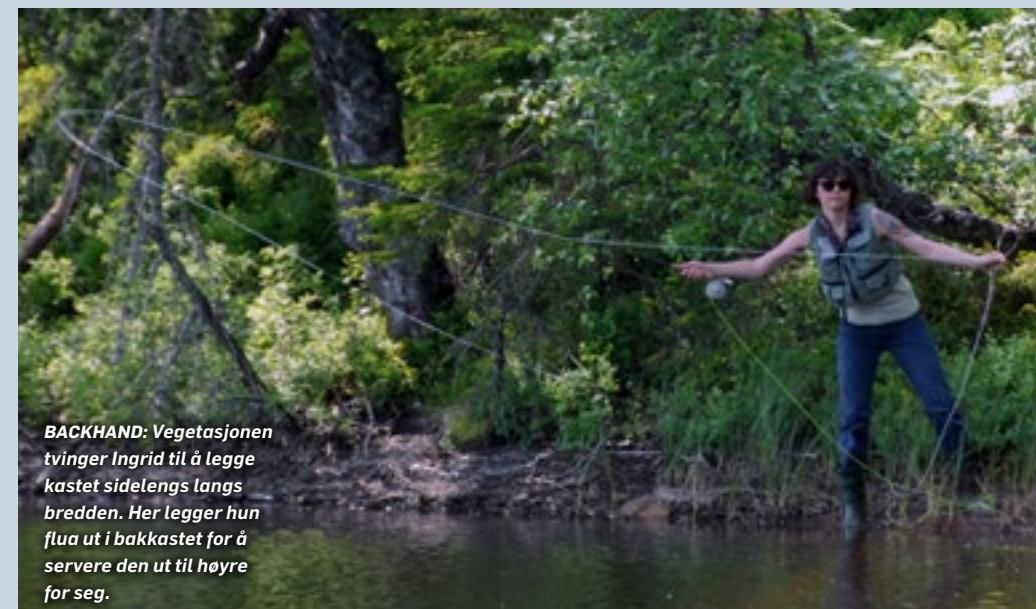

KORT RULLEKAST I TO FASER: I framkastet er det viktig å skyve stanga fram og ikke slå armen ned!

Vannkast: Uten rom for baksleng tyr vi gjerne til speykast i ulike former, men om du ikke kan stå på en odde, krever slike kast et minimum av vading, og det er tabu ved nær-fiske av denne typen. Et enkelt rullekast er det eneste vannkast du har håp om å få plass til, og du kan neppe legge stanga særlig mye bakover for å skape bukt. Desto viktigere er det at du utfører det riktig ved å skyve stanga fram til fremre stoppunkt, og IKKE slå den ned mot vannet. Slik kan du sette en trang bukt av snørespiss og polyleader og få flua de nødvendige meterne ut.

«Backhand-kast»: Ofte er det enklere å legge ut flua i bakslengen enn i framkastet. Særlig gjelder det på steder der du finner en liten åpning i vegetasjonen. Det er lettere å sette presise, trange bukter foran deg, og dermed unngå å sette flue og fortom fast i granbar eller løvverk, men utfordringen er å få til en akseptabel presentasjon av flua. Dette er en teknikk du kan bruke noen treningstimer på. Backhand-kastet kan også være et alternativ på plasser der du må legge snørebuktene parallelt med bredden utenfor overhengende vegetasjon.

Høyt bakkast: – unngå «tailing loops»: Uansett om du kaster rettvendt eller «backhand» vil du få et problem om du må sette bukta høyt over vegetasjon på land. I det du skyver stanga fram for å sende flua ut, har den lett for å hekte i undersnøret i bukta, og du får en såkalt tailing loop. Det skyldes at avstanden mellom bakre og fremre stopp blir kritisk kort, men problemet kan forebygges ved at stanga i framkastet skyves litt sidelengs, slik at over- og undersnøre i bukta beveger seg i litt ulike plan. Også dette kan være en leksjon på kastetreninga: Sett bakkastet så bratt du kan, og prøv å få flua så langt ut som mulig uten å hekte!

BACKHAND: Vegetasjonen tvinger Ingrid til å legge kastet sidelengs langs bredden. Her legger hun flua ut i bakkastet for å servere den ut til høyre for seg.